

Πότε πρέπει να μιλήσουμε στο παιδί μας για τα ναρκωτικά;

Της Ζωής Κυροπούλου, με τη συνεργασία του Στέργιου Κομνηνού-Κουτσομήτρου, διευθυντή Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου «ΑΣΙΣ».

Η μητέρα ετοιμάζει το Νικολάκη για το σχολείο. Του φοράει το μάλλινο πουλόβερ του και του δίνει ζεστό γάλα για το λαιμό του. Τώρα τελευταία, ο Νικολάκης έρχεται στο σπίτι με μάτια κόκκινα. Η Ειρήνη, η μητέρα του, είναι γιατρός σε νοσοκομείο. Ξέρει τις ιώσεις που κυκλοφορούν και είναι προετοιμασμένη για όλες. Τον βάζει στο σχολικό και τον αποχαιρετά. Η Ειρήνη καμαρώνει για την ανάπτυξη του γιου της. Ο πιτσιρικός είναι μόλις δέκα ετών. Αυτό που δεν ξέρει όμως η Ειρήνη και που θα το καταλάβει πολύ αργά, όταν θα έχουν περάσει ήδη 10 χρόνια, είναι ότι ο μικρός της είναι «περιστασιακός» χρήστης χασίς εδώ και δύο μήνες. Μέχρι τότε, πιθανόν ο Νικολάκης να έχει αποκτήσει παρατσούκλι. Ίσως οι «κολλητοί» να τον φωνάζουν ο «άσπρος», από τη συστηματική χρήση ηρωίνης. Μπορεί να περάσει όλη την υπόλοιπη ζωή του με αλλεπάλληλες προσπάθειες απεξάρτησης. Οι καθοδηγητές του, όμως, θα τον θεωρούν για πάντα καμένο χαρτί!

Μήπως το παράδειγμα αποτελεί σενάριο επιστημονικής φαντασίας; Μάλλον όχι. Ποιοι είναι οι λόγοι που μπορούν να σπρώξουν ένα μικρό, μόλις στα δέκα του χρόνια, να γίνει χρήστης ουσιών; Πώς μπορεί να αποφύγει τους μεγαλύτερους και «εξυπνότερους» συμμαθητές του στο σχολείο που κάνουν χρήση; Ποια είναι τα αδιέξοδα που θ' αντιμετωπίσει; Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η επιρροή της παρέας δρα καταλυτικά στη χρήση ουσιών. Αλλά είναι μόνο αυτό;

Θα μιλήσω στο παιδί μου όταν γίνει 15 χρονών...

Πολλοί γονείς πιστεύουν ότι οφείλουν να ενημερώσουν το παιδί τους για τα ναρκωτικά όταν φτάσει στην καρδιά της εφηβείας. Και όταν το κάνουν, συνήθως από φόβο δεν του εξηγούν με ακρίβεια τη δράση των ουσιών στον οργανισμό του. Έτσι, το παιδί μαθαίνει ότι αμέσως μόλις πάρει ναρκωτικά θα του πέσουν όλα τα δόντια, θα αποτύχει στις εξετάσεις, θα τρελαθεί ή θα πεθάνει. Όλα αυτά όμως είναι το αποτέλεσμα χρόνιας χρήσης. Έτσι, πολλές φορές όταν το παιδί δοκιμάζει για πρώτη φορά, ανακαλύπτει ότι οι γονείς του δεν ξέρουν τι λένε ή ότι είναι εκτός εποχής. Και αυτό γιατί τις πρώτες ημέρες αισθάνεται high, cool και όλα τού φαίνονται αστεία. Στις πρώτες επαφές του με την ουσία γελάει πολύ απολαμβάνοντας κοινές αναμνήσεις με τα φιλαράκια του που μοιράζονται το ίδιο μυστικό, το οποίο μάλιστα εξαιρεί πανηγυρικά τους άσχετους και φοβισμένους μεγάλους.

Όλοι οι ειδικοί συστήνουν συζήτηση. Όχι όμως, φυσικά, με τη μορφή της κατήχησης. Σύμφωνα! Εσείς... προϋπήρχατε του παιδιού. Είναι το μικρό

σας που έχει ανάγκη τα φώτα σας. Αλλά μην του το δείχνετε με ύφος. Αυτό μπορεί να το κάνει κι ένας δάσκαλος, και μάλιστα όχι και τόσο καλός. Η Ελένη, μητέρα μιας δεκαπεντάχρονης, μας λέει: «Όταν η κόρη μου μου είπε ότι ο φίλος και συμμαθητής της, με τον οποίο ήταν πολύ ερωτευμένη, καπνίζει πολύ συχνά χασίς, τρομοκρατήθηκα αλλά δεν της το έδειξα. Της ζήτησα ένα λεπτό καιρό για να ετοιμάσω τους καφέδες μας και να συζητήσουμε. Στο διάστημα που μεσολάβησε, το μυαλό μου άρχισε να δουλεύει γρήγορα. Αναρωτήθηκα τι θα έλεγα σ' ένα μικρό κορίτσι που θα μου ζητούσε φιλικά μια συμβουλή. Αποστασιοποιήθηκα από το γεγονός ότι ήταν παιδί μου, για να μη φαίνεται η αγωνία μου. Τελικά, στην κουβέντα που ακολούθησε, της είπα ότι πρέπει να σκεφτεί μόνη της αν αυτή η σχέση της ταιριάζει. Τη ρώτησα αν θα μπορεί να αντέξει να έρχεται πάντα δεύτερη στις επιλογές του. Την ενημέρωσα, με πλάγιο τρόπο, ότι αυτός ο άνθρωπος θα βάζει πάντα σε προτεραιότητα τους φίλους του και το «τσιγάρο» του, ότι θα του είναι δύσκολο να καλύψει τις ανάγκες της, όσο καλός και να είναι. Μετά από ένα μήνα, η κόρη μου είχε χωρίσει μετά από δική της απόφαση. Εγώ δέχτηκα το νέο χωρίς να εκδηλώσω υπερβολική χαρά. Όπως ακριβώς θα έκανε και μια φίλη.»

Μην πανικοβάλλεστε όταν το παιδί σας σας ζητήσει μία συμβουλή ή προκαλέσει μια συζήτηση για ένα θέμα γύρω από τα ναρκωτικά ή σας ενημερώσει ότι διακινούνται ναρκωτικά στο σχολείο του. Αντίθετα, νιώστε την ικανοποίηση μιας τόσο σοβαρής εκμυστήρευσης. Είναι προσωπική σας νίκη. Όπως άλλωστε ισχυρίζεται και η κοινωνική ψυχολόγος, ειδική στην προεφηβεία, **dr. Aleiandra Valleio-Nagera**, όταν αντιλαμβάνεστε ότι ένας συμμαθητής του παιδιού σας κάνει χρήση ναρκωτικών ή ότι κάποιος τα μοιράζει στην πόρτα του σχολείου, μην ειδοποιήσετε το διευθυντή και μην κάνετε τίποτα πριν να συνηνοθηείτε με τα παιδιά σας. Είναι πολύ σημαντικό να συμμετέχουν στο σχέδιο δράσης. Αυτό θα τους δώσει σιγουριά και εμπιστοσύνη, στοιχεία προσωπικότητας απαραίτητα που θα τα βοηθήσουν, όταν θα χρειαστεί να πουν κατηγορηματικά όχι σε αυτούς που θα τους προσφέρουν ναρκωτικά.

Κακές επιδόσεις στο σχολείο!

Μία από τις κυριότερες αιτίες που μπορούν να προκαλέσουν εθισμό στις ναρκωτικές ουσίες είναι η κακή επίδοση στο σχολείο. Συμπέρασμα; Δεν πρέπει να υποτιμάμε την παιδική ευαισθησία. Γι' αυτό, χρειάζεται να επικροτούμε την προσπάθεια και όχι την επιτυχία του στο σχολείο. Πρέπει να καταλάβουμε, επίσης, ότι η σχολική αποτυχία μπορεί, πολλές φορές, με τα χρόνια να γίνει βάρος αβάσταχτο για μερικές περιπτώσεις παιδιών. Τα κάνει να αισθάνονται περιθωριοποιημένα, ακριβώς σε μία περίοδο που έχουν ανάγκη τους φίλους για να επαναπροσδιοριστούν και να καθορίσουν την προσωπική τους αξία. «Αυτό το αίσθημα περιθωριοποίησης ίσως τους δημιουργήσει την ανάγκη να ενταχθούν σε μία άλλη ομάδα, με δικούς της κανόνες, αξίες και συμπεριφορές, μέσα στην οποία θα αισθάνονται βολικά και οικεία», υποστηρίζει ο

παιδοψυχολόγος κ. Βάιος Νταφούλης. Τέτοια σχήματα είναι αυτά των φίλων που πίνουν αλκοόλ, που παίρνουν ναρκωτικά, χάπια, σιρόπια, προκαλούν και διεγείρονται από παραβατικές συμπεριφορές.

Κυκλοφορούν σε διάφορες αλλά πάντα συγκεκριμένες περιοχές της πόλης, στα κλαμπ όπου διακινούνται χαπάκια *ecstasy* και «τρυπάκια». «Ξε μία πρόσφατη συνεδρία που είχα, μαθητής της πρώτης γυμνασίου μου εξομολογήθηκε ότι οι μεγαλύτεροι συμμαθητές του επέμεναν ότι μπορούν να του βρουν οποιαδήποτε ώρα», μας εξηγεί ο κ. Στέργιος Κομνηνός-Κουτσομήτρος, διευθυντής του Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου «ΑΣΙΣ», στη Θεσσαλονίκη. «Και αυτή η μαρτυρία συμφωνεί με άλλες τόσες που αποδεικνύουν ότι σχεδόν πάντα οι μεγαλύτεροι μαθητές συστήνουν αυτές τις ουσίες στους μικρότερους. Και δεν αναφέρομαι σε ένα σχολείο υποβαθμισμένης και απόκεντρης περιοχής αλλά στο κέντρο της πόλης. Τα δεδομένα πλέον έχουν αλλάξει. Τα ναρκωτικά είναι παντού κι αυτό που κυρίως μπορεί να σώσει ένα παιδί είναι οι σθεναρές του αντιστάσεις.» Σύμφωνα με τον υπεύθυνο του προγράμματος απεξάρτησης του Ψυχοθεραπευτικού κέντρου «ΑΣΙΣ», Κυριάκο Καρακυριαζή, η πολιτεία και οι λειτουργοί της πολύ δύσκολα μπορούν να βοηθήσουν με τα ήδη υπάρχοντα συστήματα πρόληψης, τα οποία είναι άλλωστε σχεδόν ανύπαρκτα. Ο ειδικός μάς πληροφορεί ότι: «Μία εξάμηνη έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε από εξειδικευμένη επιτροπή πρόληψης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, έδειξε ότι ένα τεράστιο ποσοστό -περίπου το 70%- των καθηγητών που υπηρετούν στα δημόσια σχολεία όταν ρωτήθηκαν τι θα έκαναν στην περίπτωση που ένας μαθητής είναι χρήστης ή διακινεί ναρκωτικά, απάντησαν ότι αυτό δεν είναι δική τους δουλειά και δεν τους αφορά. Άρα, όπως συνεπάγεται, δεν θα έκαναν ούτε ένα τηλεφώνημα για να ενημερώσουν τους αρμόδιους που σε αυτήν την περίπτωση είναι η αστυνομία. Αυτή η πολύ γνωστή νοοτροπία της σχολής «δεν ανακατεύομαι» είναι βέβαια πολλές φορές δικαιολογημένη, από το φόβο που προκαλεί μια άναρχη κατάσταση σε μία ανάπηρη πολιτεία. Από την άλλη, είναι πολύ δύσκολο, εάν δεν είσαι ειδικός, να ενημερώσεις όχι μόνο την αστυνομία αλλά ακόμα και ένα γονιό, το παιδί του οποίου ξέρεις ότι υποφέρει από συστηματική χρήση. Είναι πολύ πιθανό να σου μιλήσει άσχημα, να σε ρωτήσει γιατί ανακατεύεσαι και να αρνηθεί την αξιοπιστία της πληροφορίας σου, μόνο και μόνο επειδή ο ίδιος φοβάται να αντιμετωπίσει την αλήθεια. Γιατί δεν είναι δυνατό αυτός ο πατέρας ή η μητέρα να μην βλέπουν ότι η κόρη τους, για παράδειγμα, «κοιμάται όρθια» από την υπερβολική χρήση. Θα ήταν ουσιαστικός ο ρόλος εξειδικευμένων ειδικών, τοποθετημένων στα σχολεία, αλλά αυτό προς το παρόν, στις υπάρχουσες συνθήκες, αποτελεί όνειρο θερινής νυκτός. Εν τέλει, η πρόληψη επαφίεται στους γονείς και στο τι μπορεί να κάνει ο καθένας από μόνος του.»

Πώς θα αποκτήσει αντιστάσεις;

Πώς μπορεί ένα μικρό παιδί να αντισταθεί στην πειθώ των άλλων, όταν μάλιστα για εκείνο μπορεί να αποτελούν και πρότυπα, όπως συμβαίνει με τους μεγαλύτερους συμμαθητές του;

Ο υπεύθυνος του προγράμματος απεξάρτησης του «ΑΣΙΣ», κ. Κυριάκος Κρακυριαζής, συστήνει: «Αν μάθεις σ' ένα παιδί από μικρή ηλικία ποιες είναι οι υποχρεώσεις του απέναντι στο σώμα του και πόσο σημαντικό είναι να το φροντίζει, έχεις κάνει ήδη τη μισή δουλειά. Πρέπει να μάθει να βουρτσίζει τα δόντια του, να πλένεται, να είναι καθαρό, να προσέχει τον τρόπο που τρώει και που ντύνεται. Όλα αυτά, βέβαια, πρέπει να συνοδεύονται από μία γενικότερη στάση, την οποία οφείλουν να τηρούν οι γονείς σε σχέση με την υγιεινή και την ατομική τους φροντίδα. Θεωρώ ότι αν ακολουθούνται ευλαβικά όλα αυτά, είναι πολύ δύσκολο στην πορεία αυτό το παιδί να πονέσει το σώμα του ή να το φθείρει. Άρα, το κέντρο και ο άξονας της πρόληψης είναι μέσα στην οικογένεια και έχει να κάνει με το πώς μεταδίδουμε στο παιδί κάποιες αξίες για το σώμα του αλλά και το πώς εμείς χειριζόμαστε ως γονείς το δικό μας. Είναι πολύ σημαντικό ένας άνθρωπος να έχει μία σχέση αγάπης με το σώμα του. Υπάρχει, επίσης, ο μύθος ότι όσα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό αποκλείεται να στραφούν στις ουσίες. Όμως, όλα έχουν να κάνουν με το πώς αντιλαμβανόμαστε το κορμί μας και το πώς το διαθέτουμε ή το χρησιμοποιούμε. Πολλοί γονείς, λοιπόν, στρέφουν τα παιδιά τους στον αθλητισμό με σκοπό να τα αποτρέψουν από τα ναρκωτικά. Τα ανταγωνιστικά συστήματα εκεί όμως τα εξαντλούν. Πολύ περισσότερο μάλιστα ο πρωταθλητισμός, γιατί τα υποχρεώνει να κάνουν πολλές παραχωρήσεις σε σχέση με τις ψυχικές και σωματικές αντοχές τους. Δυστυχώς, πολλές φορές αποδεικνύονται τόσο πειστικές αυτές οι πρακτικές, ώστε τα παιδιά ξεσπάνε και στρέφονται στις ουσίες.»

Και η θέση των γονιών στη συναισθηματική ενίσχυση των παιδιών τους ποια πρέπει να είναι; Υπάρχουν ψυχολογικοί μηχανισμοί ικανοί να πυροδοτήσουν την αντίσταση των παιδιών σε ό,τι τους πασάρουν;

Ο διευθυντής του Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου «ΑΣΙΣ»,

κ. Στέργιος Κομνηνός-Κουτσομήτρος, δίνει έμφαση στις ενδο-οικογενειακές σχέσεις για την αποφυγή και την πρόληψη των ναρκωτικών: «Νομίζω ότι το πρώτο πράγμα που πρέπει να σκεφτεί κανείς είναι μία καλή οικογενειακή δομή. Δηλαδή, μία οικογένεια όπου κυκλοφορούν τα συναισθήματα, θετικά ή αρνητικά, δεν καλύπτονται και δεν πνίγονται. Τα μέλη της πρέπει να λειτουργούν με τρόπο γνήσιο και αληθινό, χωρίς προσποίηση και οι σχέσεις τους δεν πρέπει να έχουν πλευρές σκοτεινές και ανεξιχνίαστες για το παιδί. Επίσης, πρέπει το παιδί να μάθει να εκφράζεται και να μην πνίγει όλα αυτά που αισθάνεται. Πολλοί όμως απαγορεύουν τέτοιου είδους συμπεριφορές. Απαγορεύουν, ας πούμε, στο παιδί να εκφράσει άλλη γνώμη ή και οποιαδήποτε γνώμη στον πατέρα της οικογένειας, βασιζόμενοι σε κάποιο άγραφο οικογενειακό πρωτόκολλο που στο παιδί φαίνεται ακατανόητο. Στη σύγχρονη πραγματικότητα, το παιδί είναι καλό να έχει

το δικαίωμα, όταν είναι θυμωμένο με το γονιό του, να μπορεί και να το εκφράσει. Να μην το καταπιεί. Ας μη παρεξηγηθεί όμως αυτό που λέω. Μη θεωρηθεί, δηλαδή, ότι τα παιδιά χωρισμένων γονιών αντιμετωπίζουν περισσότερο το πρόβλημα. Αναφέρομαι απλά σε οικογένειες και γονείς που ζουν μαζί κάτω από την ίδια στέγη, που δεν έχουν ξεκαθαρισμένες και σαφείς σχέσεις. Από την εμπειρία που διαθέτω από το κέντρο απεξάρτησης, έχω δει ότι από τις 100 οικογένειες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, οι 97 δεν είναι διαζευγμένες.»

Η προσωπική εμπειρία του κ. Καρακυριαζή, ψυχοθεραπευτή και πρώην χρήστη, έρχεται εδώ να επιβεβαιώσει τις πληροφορίες: «Πιστεύω ότι, σε μεγάλο βαθμό, οι καταθλιπτικές προσωπικότητες επιλέγουν τη χρήση των ναρκωτικών. Αυτή η κατάθλιψη προκαλείται ήδη από την παιδική ηλικία, κάτω από ειδικές συνθήκες και για διάφορους λόγους. Συνήθως, καταθλιπτικές προσωπικότητες δημιουργούνται μέσα σε συντηρητικές οικογένειες. Το ίδιο συνέβη, σαν παιδί, και σε μένα και το ανακάλυψα όταν χρειάστηκε να ανατρέξω στο παρελθόν για τη θεραπεία μου. Όσο παράξενο κι αν φαίνεται σήμερα, γιατί είμαι ένας χαρούμενος τύπος, υπήρξα καταθλιπτικός. Γιατί; Γιατί βίωνα στο σπίτι μία ένταση που δεν την καταλάβαινα. Μεταξύ των γονιών μου υπήρχε μονίμως μια ανέκφραστη και καταπιεσμένη ένταση, κυρίως από τη μεριά της μάνας μου που τη διοχέτευε ανεξέλεγκτα επάνω μου. Αυτό το γεγονός με έκανε να αισθάνομαι απόλυτη μοναξιά. Δεν μπορούσα να στηριχθώ στη μάνα μου που τη λάτρευα υπερβολικά κι αυτή, από τη μεριά της, δεν μπορούσε να στηριχθεί στον πατέρα μου που τον αγαπούσε πολύ. Τελικά, εγώ έμεινα μόνος χωρίς να μπορώ να καταλάβω ή να εξηγήσω τι ακριβώς μου συμβαίνει. Θυμάμαι ήμουν μέσα σε κόσμο, προσπαθούσα να είμαι κοινωνικός, πάσχιζα φιλότιμα και πολύ, αλλά στο τέλος, δεν μπορούσα να αποφύγω τη μοναξιά μου. Αυτό είναι το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαρτημένων. Είναι καταθλιπτικοί.»

Και εύλογα γεννιέται το ερώτημα: Είναι τα ναρκωτικά η ασθένεια ή το σύμπτωμα μιας προϋπάρχουσας αρρωστημένης κατάστασης; Μήπως η πρόληψη πρέπει να αρχίσει από αλλού;
«Πίσω από έναν εξαρτημένο άνθρωπο, κρύβεται οπωσδήποτε μια εξαρτημένη προσωπικότητα», απαντά ο διευθυντής του

Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου, κ. Στέργιος Κομνηνός-Κουτσομήτρος. «Αυτή η εξάρτηση προσωπικότητας μπορεί να προέρχεται είτε από τη μάνα, είτε από τον πατέρα, είτε από το μεγαλύτερο αδερφό ή την αδερφή που έχουν λειτουργήσει ως πρότυπο ή ακόμη και από τον παππού ή τη γιαγιά, που φτάνουν πολλές φορές στο σημείο να ανταγωνίζονται τα ίδια τους τα παιδιά και να παριστάνουν τους γονείς στα εγγόνια τους. Αυτά τα παιδιά, είτε ως έφηβοι είτε ως ενήλικες, αδυνατούν να προχωρήσουν στη ζωή τους αν δεν ακουμπήσουν πάνω σε κάποιον άλλον και γίνονται πολύ εύκολα θύματα της τοξικοεξάρτησης.»

Προεφηβεία και σεξουαλική αφύπνιση

Το σεξ, το οποίο παίζει έναν τόσο σημαντικό ρόλο στην αυτοεπιβεβαίωσή μας, αρχίζει και απασχολεί έντονα τα παιδιά ήδη από την προεφηβική ηλικία. Παιδιά με χαμηλή αυτοεκτίμηση ή με μειωμένη ψυχική αντίσταση, λόγω συνθηκών, μπορεί να καταλήξουν στα ναρκωτικά, προκειμένου να αντεπεξέλθουν με «αξιοπρέπεια». Ειδικά για τα αγόρια, η επιτυχία της πρώτης φοράς αποκτά στο μυαλό τους μυθικές και πολλές φορές απλησίαστες διαστάσεις. Η dr. Aleiandra Valleio-Nagera αναφέρει σχετικά: «Πολλοί έφηβοι πιστεύουν ότι χωρίς τη βοήθεια των ουσιών δεν θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν, δεν θα τολμήσουν, δεν θα σταθούν στο ύψος των περιστάσεων ή θα το κάνουν πολύ άσχημα. Ίσως αυτό το επιχείρημα να είναι και για τους πιο συντηρητικούς γονείς ένας ισχυρός λόγος για να αρχίσουν να συζητούν με τα παιδιά τους απενοχοποιημένα για το πιο όμορφο πράγμα του κόσμου: Το σεξ.»

Πρόληψη όταν υπάρχει ήδη ένας χρήστης

Τα αδέρφια ενός χρήστη περνούν κι αυτά δύσκολα, καθώς, όπως είναι γνωστό, όταν ένα άτομο μιας οικογένειας νοσεί από εξάρτηση, τότε όλα τα μέλη της υποφέρουν. Η προσοχή που δείχνουν οι γονείς στο αδύναμο, εξαρτημένο παιδί μπορεί, λοιπόν, να αποβεί καταστρεπτική για τα υπόλοιπα παιδιά, όταν οι γονείς δεν προσπαθήσουν να κρατήσουν τις ισορροπίες. Με λίγα λόγια, όταν το μικρότερο παιδί της οικογένειας ή το μεσαίο βλέπει ότι οι γονείς του ασχολούνται μόνο με τον μεγαλύτερο, εξαρτημένο αδελφό τους, παρ'όλες τις φιλότιμες προσπάθειες που εκείνα καταβάλλουν για να τραβήξουν την προσοχή τους με τις εξαιρετικές επιδόσεις τους στο σχολείο, στη μουσική ή σε κάποιο άθλημα, τότε απογοητευμένα ακολουθούν και εκείνα την ίδια συμπεριφορά μιμούμενα, τι άλλο; Τον άρρωστο αδερφό τους. Τα παιδιά μας, ως γνωστόν, είναι εγωιστές. Θέλουν την προσοχή μας και δεν τους αρκεί ποτέ, άσχετα αν μερικές φορές γκρινιάζουν ή διαμαρτύρονται γι' αυτήν. Κι αυτό μέσα στο παιχνίδι της προβολής τους είναι. Γι' αυτά τα παιδιά, λοιπόν, αν η αυτοκαταστροφή μπορεί να αποσπάσει περισσότερη από την προσοχή που ήδη δείχνουμε, είναι προτιμότερη από την αδιαφορία.

Ποιες κατηγορίες παιδιών διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο;

Καταρχήν, όλα τα παιδιά είναι, θεωρητικά, υποψήφιοι χρήστες. Υπάρχουν όμως ορισμένες κατηγορίες παιδιών που γνωρίζουμε ότι είναι περισσότερο εκτεθειμένες στον κίνδυνο εθισμού στα ναρκωτικά.

1. Τα παιδιά των οποίων οι οικογένειες κάνουν κατάχρηση φαρμάκων. Όταν ένας από τους γονείς συνηθίζει να κάνει το γιατρό του εαυτού του και όταν τα φάρμακα είναι εύκολα προσβάσιμα στο παιδί και αυτό θεωρεί ότι εύκολα μπορεί να απαλλαγεί από οποιοδήποτε πόνο, οποιαδήποτε ώρα, με την ευκολία που έχει ένα ξόρκι.
2. Τα παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επικοινωνία τους με τους συνομήλικούς τους.
3. Εκείνα που παρουσιάζουν χαμηλές σχολικές επιδόσεις και δεν έχουν λάβει κατάλληλη βοήθεια.
4. Τα παιδιά των τοξικομανών και των αλκοολικών. Μελέτες της νευροψυχολογίας έχουν δείξει ότι ακόμη κι ένα βρέφος πάσχει από συμπτώματα εξάρτησης, αν οι γονείς του έκαναν χρήση κατά τη διάρκεια της σύλληψής του.
5. Παιδιά οικογενειών όπου κυριαρχεί η επιθετικότητα, η ψυχρότητα και η απουσία θετικών συναισθημάτων.
6. Εκείνα που έπεσαν θύματα σεξουαλικής ή άλλης κακοποίησης.

Φταίνε τα γονίδια ή η ανάγκη ταύτισης;

Πέρα απ' όλα αυτά, μήπως τελικά είναι μοιραίο να γίνει κάποιος χρήστης ναρκωτικών όσο κι αν το παλέψει; Μήπως, απλώς, είναι καταχωρημένη η πληροφορία της εξάρτησης στο γονίδιο του και μάταια παλεύει να της αντισταθεί; «Κρατάω κάποια στοιχεία», μας λέει ο υπεύθυνος απεξάρτησης του Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου «ΑΣΙΣ», Κυριάκος Καρακυριαζής, «κάθε φορά από τους ανθρώπους που κάνω συνεδρίες μαζί τους. Πρόκειται για μία προσωπική μου ανάγκη να μαζέψω στατιστικές πληροφορίες για να ανακαλύψω αν η ροπή στις ουσίες προκαλείται από κάποια γονιδιακή καταγραφή ή από την ανάγκη ταύτισης που έχουμε ως παιδιά να ``αρπάξουμε`` στοιχεία προσωπικότητας από τους μεγαλύτερους. Δηλαδή, αυτήν τη στιγμή βλέπω παιδιά εξαρτημένων γονιών και συμπεραίνω ότι αρκετά από αυτά αναπαράγουν την ίδια συμπεριφορά. Σχετική έρευνα δείχνει ότι τα παιδιά αυτών των γονιών, σε ποσοστό 80%, ακολουθούν τα χνάρια των

γονιών τους. Και αναρωτιέμαι: Γιατί αναπαράγεται το πρότυπο; Και γιατί μερικές φορές αποτελεί πρότυπο ο τοξικομανής θείος και όχι ο πατέρας; Έχω καταλήξει ότι η αλήθεια βρίσκεται κάπου στη μέση. Αν κοιτάξεις γύρω σου, βλέπεις ότι είναι πολύ πιθανό ο γιος του μπακάλη να γίνει μπακάλης, ο γιος του γιατρού γιατρός. Η κόρη μου άρχισε κολυμβητήριο ακριβώς την εποχή που το ξεκίνησα και εγώ, και αποφάσισε να γίνει ψυχολόγος μόλις ήρθε στο γραφείο μου. Είναι, λοιπόν, συμπεριφορά από ταύτιση αλλά ίσως και μία γονιδιακή καταγραφή που θα εκφραστεί κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες. Όταν, για παράδειγμα, το παιδί γεννιέται από εξαρτημένες από το αλκοόλ μητέρες, το βάζουν μέσα στη θερμοκοιτίδα και του δίνουν κάποιες μικρές δόσεις σκευασμάτων μέσα στα νοσοκομεία. Η μέθοδος αυτή είναι πολύ απλή και το πρόβλημα αντιμετωπίζεται εύκολα. Δεν έχει όμως αποδειχτεί αν στη διάρκεια της ζωής του, ένα τέτοιο παιδί θα πέσει τελικά στην παγίδα της εξάρτησης από επιλογή.»

Σύμφωνα με έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Έρευνας για τη χρήση οινόπνευματών και άλλων ουσιών στο μαθητικό πληθυσμό (ESPAD), η χρήση παράνομων ουσιών έχει αυξηθεί στο μαθητικό πληθυσμό από 13,3% το 1999 σε 14,9% το 2003. Η αύξηση αυτή αφορά προπαντός τα αγόρια, ενώ το ποσοστό των κοριτσιών παραμένει σε σταθερά επίπεδα. Η κάνναβη παραμένει η πλέον διαδεδομένη παράνομη ουσία ανάμεσα στους μαθητές. Περίπου ένας στους επτά μαθητές (14,8%) δήλωσε το 2003 ότι έχει κάνει έστω και μία φορά στη ζωή του χρήση κάνναβης. Η αναλογία των αγοριών και των κοριτσιών που έχουν εμπειρία χρήσης κάνναβης είναι 2:1 (20,6% για τα αγόρια και 9,2% για τα κορίτσια). Το ποσοστό των μαθητών που δηλώνουν ότι έχουν κάνει -έστω και μία φορά στη ζωή τους- χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών (χωρίς σύσταση γιατρού) είναι 4,6%, ενώ το ποσοστό με εμπειρία στη χρήση του «Ecstasy» 2,3%.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ
ΚΙ ΕΓΩ